

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Szerkesztői iroda: fútcza, 203. szám.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadó-hivatal:

Eperjesi Bank-Egylet könyvnyomdájában Eperjesen.

Ide intézendő minden előfizetés, hirdetés és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár:

vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre	5 frt — kr.
Félévre	2 „ 50 „
Negyedévre	1 „ 50 „

HIRDETÉSI DÍJ:

háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyitlér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadhatók el.

A házi ipar

mint szülője, ma már ellentéte, a gyári iparnak, háládatlan gyermeke által egészen háttérbe szorított. De hogy is ne? A gyárnak ereje és előnye a nagy tőke, a gép: a házi iparnak a különben elhanyagolt időnek hasznos kitöltése, az ingyenes munka, a fáradhatlan két kéz; a gyár nagyban, lármásan, a kéz kiesiben, de csendesen dolgozik; amaz azonban kockázatással, ez biztosan munkáldokid és olcsón is a láthatatlan kézzel folyvást keres, s ép azért nem szűnt meg számbaveendő factor lenni a népek oeconomiájában és ébren tartani a kormányoknak figyelmét.

De mialatt a kormányok a gyárakat csak nagy eszközökkel — p. olesó pénzszerzési módok megnyitása, a kiviteli s behozatali vámok előnyös szerződésével által — képesek támogatni: azalatt a házi ipar csekély segélyezéssel éleszthetik, fejthetik.

Kormányunk részéről is jelet láttuk ebli törekvésnek a múlt évben létrehozott „Házi ipart iparoktatást segítő Egyletben“. Ezek központi igazgatósága vidéki osztályokra ágazik, a melyenek Pozsony és Sopronyban, Temesvártt és Kassán léteznek is már; ezeknek ismét fiókjai vannak.

De fájdalommal és szégyenpírral kell bevalanunk, hogy a kassai osztálynak fiókjául nem valánk képesek beállni, miután Sárosmegyének városában még annyi pártoló és résztvevő tag sem tudott találkozni, mely 200 frt évi jövedelmet biztosítson. Mi tehát nem is követelhetünk az osszagos költségvetésben a kassai osztálynak e célra engedélyezett 20000 forint segélypénzből valamit, de még a házi ipar terjesztésére kirendelt kormányközeg közbenjárását sem vehetjük igénybe és magunkra hagyatva csakis magunk segíthetünk magunkon; pedig bizony, minél silányabb valamely vidék talaja, annál inkább vannak lakosai az iparra utalva; minthogy pedig gyárunk alig van egynehány, a házi iparra kell támaszkodnunk.

Ezen házi ipart segélyező egyletek egész helyesen, a gyakorlati téren kezdtek mozogni: berendeztek ipariskolákat különféle házi cikkek előállítására céljából, ügyes mesterek vezetése alatt, kik a jelentkezőket beoktatják — nem elméletben — de kézimunkákba oly készítményekre, melyek vagy magának a népek kellenek, vagy magasabb körökben találnak vevőkre és pénzt kapnak a házhoz.

És így honosodik és terjed, fejlődik, nemesbül izlésben, finomságban, átmegegyen nemzedékről nemzedékre s maradandóvá lesz a házi ipar! de csak ha természetes alapra lett fektetve; mert csak oly ipar verhet a nép közt gyökeret, melynek elemei, föltételei a népben, annak műveltségi fokában, kultúrájában, hajlamában, a körülményekben, ha lappangva is, meg vannak, melyek készítményei a tulajdon szükségére alapítvák, vagy biztos kelendőségére számíthatnak, melyekhez kéznél van jó anyag, olcsó előállítás: tehát olcsó lakás, tüzelő, föld, élelem; sürűbb népesség s t. efl. Ha az ipar ezekre nem támaszkodhatik, vagy ezek egynehánya híjával van, az csak mesterséges rövid életet fog tengni és elvész mihelyt magára hagyatják.

De lássuk miként felelt meg ezen elveknak a házi ipart és oktatást segélyező egylet?

Megvallom, igen gyengén és sokban teljesen elvéve. Bele esett azon már annyi vesztélyt ránk hozott nemzeti bajba, mely a műveltség és jólét sokkal magasabb fokán álló külföldi intézmények feltétlen utánzásába helyezi az államböleséget! Gondoljunk csak, anyagi téren, az uzoratorvény eltörlésére, a czeheknek — reformálása helyett — teljes eltörlésére és az ipartörvénynek sok más, reánk balul alkalmazható, tétéleire. Így a házi ipar körülötti intézkedésekben is. Idézek néhány közellevő példát.

Folyó év szeptember október havában meg fognak nyitítani a kassai iparkamra kerületén, — mely az állami segélyen kívül még 2000 frttal járul hozzá — következő ipariskolák: Kassán *kurtá szövetáru* szövésre, Homonnán és Rimaszombaton *műfaragásra* (Kunstschnitzerei) és *fűrészelésre* (Laubsägerrei), S.-Ujhelyt *kosárfonásra*, Jolsván *műköcsiszolásra* (Steinschleifen).

Kassáról nem szólok, mert ily városban fel van halmozva az erre alkalmas elem; mi szolgál

a jolsvai műköcsiszolásnak alapul? nem tudom: de Homonnán és Rimaszombaton *műfaragás* és *fűrészelés*, ez annyira elvétett fogás, mintha Norvegiában dinnyetermelésre akarna valaki ipart fektetni, vagy közmondás szerint, hajduval harangot öntetni! Ez a műfaragás oly banális valami, oly balul alkalmazott rögeszméje valamely befolyásos embernek, melynek Svajc vagy Svéciában igenis, de Homonnán vagy R.-Szombaton semmi, de semmi értelme sincsen! Homonna vidékén a szegény ember maga készíti vásznát, halenáját, kapucját; ott helyes volna a szüresapást behozni, vagy ha a fa bősége vétetik alapul, gazd. szerszámok, kerékek, szekerek gyártását meghonosítani, vagy ha megvan, jobban kifejteni; Rimaszombaton pedig az ott már régóta honos fazekesség mellé a cserep — kemence — műagyaggyártást kifejteni, az ottani páratlan agyagrétegek felett, ugymint oly ipart, melyhez kéznél van a legjobb minőségű anyag, a népben a hajlam és ügyesség. Bizonyítékul szolgáljanak a szomszédhelységek Zalupány, Pongyolok, Póltár, hol a parasztagda télen szobájában felállít állványt néhány száz szárított deszkácskával, melyet naponkint fedőcsereppel bever, szárazon elteszi és tavasszal kertjében önnalkotta kemencéjében kiéget — rendszeres roszul. — Mivelhogy pedig ezen cserep 5 millimeternél sohasem vastagabb, tehát igen könnyű s ennélfogva messzire is elszállítható lévén, igen jelentékeny iparnak tárgyává lehetne, ha helyes utba vezetnék. Ezen cserepből vagy 500 ezer felhozott Kassára avagy 30 év előtti nagy égés után és Budapesten is nem kevésbé ismeretes. Ilyen alapokra kell fektetni a házi ipart, nem légből kapott ideálokra, amilyen a műtaragás és fűrészelés, melytől csak egy lépésre fekszik az óracsinálás!

(Folytatása következik).

A helybeli magyar-német tannyelvű leányiskoláról.

A lefolyt tanévben gyakrabban volt alkalmam részint közvetve, részint közvetlenül is ez intézet belételeibe kissé mélyebben bepillantani, alkalmam volt különösen a vizsgálatok megtartásakor oly tapasztalatokat szerezni, melyeket a nyilvánosság elé hozni mind az illető felügyelőség, mind pedig a szülők érdekében elodázhatatlan kötelességemnek tartok, annyival is inkább, minthogy ez intézet iránt néhány év alatt részint a rendszeretlen igazgatás, részint egyéb helytelen eljárási módok miatt a közönségnél némi bizalmatlanság fészkelte be magát.

Nem akarok itt recriminatiokba bocsátkozni, sem azt bővebben érinteni, mennyire fontos rendelkezése van egy jól szervezett leányiskolának Eperjes városában magyar nemzetiségűnk és nyelvünk érdekében. El voltak mondva az egykori „Féldék“ben mind ama dolgok, melyek a nemzeti nevelés s tanításra vonatkoznak. Térjünk át tehát tulajdonképi célunkra.

Ismeretes dolog, hogy a fent nevezett leányiskola öt illetve három osztályból áll, a mennyiben az I. és II. osztály növendékei egy, a III. és IV. osztályéi szintén egy tanteremben nyerne oktatást. Már csak ezt az egy körülményt véve is tekintetbe, kénytelenek vagyunk elismerni, hogy a beosztás: két osztálynak egybe való szorítása miatt sohasem lesz képes a működő tanerő oly eredményt felmutatni, mely a várakozást teljes mértékben kielégítse. De egyelőre kénytelenek vagyunk e connexioba belenyugodni, mert az iskolaszék az anyagi alapok nagy hiánya miatt képtelen még most oly apparatussal berendezni egy leányiskolát, melyet különben városunk intelligens osztálya meg kívánna. Itt közbe jegyzem meg csak, hogy Eperjes városának képviselő testülete bizony jobban cselekszik vala, ha az akademia helyett ilyen, égetőbb sebek gyógyítására gondolva törekedett volna a tanügyet áldozataival emelni.

Másrészt rendkívüli tévedésbe estek azok, a kik az iskolaszék s az intézet alapításának intencióját nem tartva szem előtt, azt eredeti rendeltetésétől kiterelték. Ugyanis ez iskola kiválólag oly leánygyermek befogadására létesült, kiknek anyanyelve vagy magyar, vagy német, a honnan az intézet tulajdonképi elnevezés magyar-

nemet tannyelvű leányiskola. S épen ezzel ellenkezőleg felvétettek oly gyermekek is, kik csakis tót nyelvet hoztak magukkal hazulról. Nyíltan kijelentem, hogy senki sem kívánja jobban nálammál: bár a nép alsóbb osztályaira is kiterjedne a magyarosodás szelleme! de, nézetem szerint, ezt nem itt kell kezdeni, már csak amaz egy oknál fogva sem, minthogy az intézet, mint említém, a műveltebb osztály igényeinek kielégítésére alapított. Épen az érintett körülménynél fogva valljuk meg őszintén: a fent jelzett bizalmatlanság egyik sőt egyedüli okául e tényt kell felvonnunk. Az értelmesebbek gyermekei már hazulról hoznak magukkal nevelést, melyet az iskolában tovább fejleszteni, ápolni vajmi sulyos feladat, ha a vulgusszal való folytonos érintkezés, elegyülés miatt oly máz is ragad a jobb házból való leánykákra, melyet nagyon nehéz lesimítani. Szóval a műveltebb osztály gyermekei az alsóbb néprétegtől jobbra durva szokásokat, beszédet sajátítanak el. A serdülő kebel a rosz befogadására nagyon fogékony. De másrészt rendkívüli akadályokkal kell az illető tanítónak is küzdeni, midőn osztályában különböző nyelvű növendékekkel kell bibelődnie. Ne gondolja ám azt senki sem, hogy tanítani oly könnyű, oly kényelmes. A ki így vélekedik, vegyen magának fáradságot s tekintsen be ily polyglott iskolába, meg fog győződni, hogy alig van nehezebb kenyérkereset, foglalkozás, mint annyi mindenféle szörű gyermeket is csak figyelni is megtanítani. Maga az oktatás pedig egyike a legnehezebb feladatoknak. Mennyit kell kinlódni a tanítónak mások rovására egy csakis tót ajku leánnyal! Azért az iskolaszék a legkomolyabban vegye tekintetbe e körülményt és semmi szín alatt se engedje meg, hogy jövőre a magyar-német tannyelvű leányiskolába tót ajkuak is felvétessenek. Különbben előre meg lehet jósolni, hogy ez sirja lesz az intézetnek. A mi nagyon szomorú lenne.

Továbbá több oldalról gázos tényként hallottam felemlíteni ama körülményt, hogy a női kézimunka nincs a kötelezett tantárgyak körébe felvéve, hanem a növendékek tetszésére van bízva annak tanulása. Az oktatásért járó díj havonként 50 kr. E tényleges állapot ellenkezik a női iskolák szellemével, melyeknek nemcsak az a feladatuk, hogy a fiatal észnek megmutassák a tudomány világító táklyáját, hanem hogy a nőnemnek megfelelő kézi munkában is oktatást nyujtsanak. Legyen rajta tehát a t. iskolaszék, hogy ez anomáliát a jövő tanévtől kezdve szüntesse meg s a női kézimunkát vegye fel a rendes, kötelezett tantárgyak sorába, annyival is inkább, mert a növendékek szülei sokszor hanyagságból, nem akarásból, vagy tudja isten mi oknál fogva, a tanítónókat megillető díjakról megelégednek (a követelés pedig mindig odiosus dolog); a gyermekek a munkórára rendetlenül járnak s így mig egyrészt a tanítónók kedve szeptetik, ugy másrészt a női kézi foglalkozás minden fontosságát elveszti; pedig tudjuk jól, mily szép, mily dicséretes s elismerésre méltó, anyagi tekintetben mennyire fontos dolog, ha a felnőt leány, vagy a nő nem kénytelen minden ruhadarabot a szabóhoz cipelni varratás végett. Utalványozzon inkább az iskolaszék bizonyos összeget a fáradó tanítónóknak.

(Vége köv.)

Levelezés.

Bártfa, fűdő, 1877. július 11.

Kedves szerkesztő barátom! Nem tudom, voltál-e már oly szerencsés, hogy, mikor valahova utra keltél, utazásod közben kegygyel mosolygott rád Helios, és mikor kitűzött cédotat elérted, akkor eserben hagyva rád uszította Neptun borzalmas heragját, ki aztán amugy magyar Miskásan megrázva harmatos szakálát, elárasztott isteni áldásával, melyben azonban nem igen volt köszönet. No ha nem voltál ily szerencsés, ugy terque quarterque beatus vagy; mert az, édes barátom, szörnyű egy állapot: én s velem együtt a Magura tövében ábrándozni akarók a legkínosabb állapotok közt szórjuk nem épen épületes kívánatainkat arra a boszus Neptunra, ki ép most üz vala el a sétány süppedékes homokjáról; s így tiszta szívből ohajtjuk mindenkinek, hogy, mikor fűdőzni megyen, mossa meg inkább tizenhatezerszer utjában a zápor

mintsem fürdőben a szobába zárva lesse, mikor villan le annak a magas égen fekvő most hatalmas napuramnak egy szemsugara ezekre a már egy cseppet sem szomjazó fürdőzőkre.

Fázunk és ázunk biz mi, édes barátom, ezen a Bártfán. Csak az az egy gondolat tölt el némi halvány vigasztal, hogy majd lesz ennek is bójtje, vagyis majd kegyesebben fog ránk mosolyogni Apolló ő istensége és Neptun uramat más vidékre küldi, a hol jobban rá vannak szorulva néha napján szörnyű áldására. Hiszen fölösleges is nekünk ez ázás, mikor belülről úgy is megáztathatjuk magunkat ott a főforrásnál — csak hogy, br! didergős az idő.

Tudom, édes barátom, szívesen vennéd, ha, mint más levelézők szokták tenni, én is valami érdekessel lepném meg lapod kegyes olvasóit. Megboacsás, én nem lehetek ily szerencsés. Tudomásod van arról, hogy most az egész világ beteg; a muszka és török maholnap oly lázba jönnek, hogy isten legyen az orvosuk, a francok közt még Hári János is zenebonát üthetne. Bismarck uram pedig ül ugyan babérain, csak hogy ezek már körülbelül hervadóban vannak; Andrassy urnak is füllesztő lesz maholnap a bécsi levegő és Tátra-Füredről fogja a szélrózsa minden irányába utnak ereszteni stafétáit: nem is csoda hát, ha a mi fürdőnkben is csak úgy lézengenek az emberek, valami nyomás alatt nyöghetnek. Meglehet, a mindennapi zuhany... mely Bécsből is, meg másnann is frisítheti tagjaikat.

Ha minden fürdőben olyan az élet, mint itt Bártfán, akkor valóban egy cseppet sem sajnálhatod, hogy kedved nem szottyant valamiképp ide vetődni. Hisz nektek van legalább otthon jó katonabandátok, melynek röpke hangjainál, habár ritkán is, jobban elábrándozhatol, mint az itteni cigányok álmosan rengett hurjainál. — Közbe legyen mondva, a banda fele meg is unta a dolgot, kerekét oldott s elment pátrizálni valami boldogabb vidékre (csak ma reggel kerültek haza). Van továbbá jó járók, míg mi pépes talajon vagyunk kénytelenek séfundálni. Vannak casinóitok, a hol összejövök vidám csevegések közt hánytok fittyet a zuhogó esőnek: mi még a cnkrázdába sem mehetünk, mert az emberek, mióta a pénzkrisis s az áradások korszaka beállott, a fürdői cukrázoknak is nagyon soványan juttatják a mamont. Csak úgy konganak a termek és verendák, mint mikor Petőfi egyedül találta magát a tágas ivóházban. S ezért bizony valahogy a fekete sem izlik. Hja! tempora mutantur, et nos mutamur in cukrázda is. Panaszkodnak is az isten-ádták; oda a g'schäft; a jegők haszontalanul pusztul el; különben lamentálnak itt a vendéglősök is, jobban mint az a furulyázó bús magyar az „Eperjesi lapokban“: kevés a vendég (noha naponként vetődik ide egy-egy szerencsétlen — sajnálom is szegényt — otthon kényelmesebben ülhette), nincs abonens; oda az illusiók; meg is sinlik, fogadni merek az eperjesi takarékpénztár s a bankok; vége az idén az évadnak! stb.

De hát mind jó volna ez, csak kerülköznék ide valami művész, vagy valami hazátlan társulat, még ha Sängerek volnának is, kidrúkolna nekik valamit az ember.

Ah, Barátom legalább Mokány Bereit szállná meg a sz. lélek s közibünk pottyanna; azt hiszem az ő „Schlagwortja“ mindnyájunkat felvillanyozna, még a hölgyeket is, így maholnap vagy megszökünk, vagy megöszülünk. Isten veled! Máskor tán örvendetesebbet, ha majd a bús fenyves illatárjai az én velőmet is át meg átjárják; még eddig nem volt szerencsém hozzájuk; nem is csoda hát, ha sovány tartalommal repülnek feléd soraim. A viszontlátásig! * — y — n.

Kis-Szeben, jul. 13. 1877.

„A virág- és zenekedvelő nem lehet rossz ember“ olvastam vagy hallottam már régen, nem is tudom hol! De én megint azt gondolom, hogy a kertészek és zenészek ezen jellegé többet fejez ki, ha úgy idomitanok át, hogyha már nem is mindig virággal (a növényvirágot értem), de mindenesetre zenével még a legfálsultabb keblet is meg lehet lágyítani; aki pedig más ember szívét megakarja lágyítani, szükséges, hogy ő is ilyenel bírjon. S innen igen könnyen magyarázható ki a régié azon hite, miszerint Orpheus lantjának bűvös erejével képes volt még a legvérengzőbb vadakat is magához csalni, megszelídíteni, s mély álomba hozni. — Hiszem, hogy mindenki egy véleményen lesz velem, ha azt mondom, hogy minden zeneesköz között az emberi hang az, melylyel a szívhez legtöbb eredménnyel szólhatunk.

Wer kann des Sängers Zauber lösen,
Wer seinen Tönen wiedersteht?
Wie mit dem Stab des Göttershoten
Beherrscht er das bewegte Herz!

És kis városunk egy némely minden szép és nemes után törekvő lakosa Schiller e találó szavainak érvényt szerzendő, társulatba állt, és megállapíták szerény dalkörüket, mely dícséretünkre legyen mondva, vármegyénkben az első szárnypróbálgatás. Nagy öröm- s lelkesültséggel karolta fel e vállalatot városunk intelligens lakossága; mindenki, legyen az egyszerű polgár, vagy szellem béli „aristokrata“ megtisztelve érezte magát, ha e körnek működő, vagy tiszteletbeli tagja lehetett. — De csakhamar kialudt a szalmatűz, ugyannyira,

* A viszontlátásig! Szerk.

hogy ma már igen csekély azok száma, akik mégis legalább egy kis figyelmet és érdeklődést áldoznak a dalárdának; míg ellenben elég számosan kicsinyes ráfogásokkal, sőt rágalmakkal is nem áttalanak lehangolag hatni azokra, kiknek kedvük és tehetségük volna a tagok sorába lépni. — Hja! itt nálunk mindenki nagy hivatalnok, tekintélyes ember akar lenni, és mint ilyen talán csak bele nem keverheti magát ilyen társulatba, melyben egypár mesteremberke is van. És ha ezt mégis megtenné, kompromittálná hivatalát. Hogy lehet ő tagja ilyen társulatnak, ahol egy pár pap, tanár, tanító is diszlik, hisz ő legalább is jogász „akar“ lenni, és ha az nem akkor legrosszabb esetben bizonyosan levélhordó is! — És hogy ez így van, arról tegnap győződött meg a kaszinóban, ahol jóelőre figyelmeztették a nagy veszélyre, és pedig tekintélyes urak, akik csak azért nem barátjai a dalköröknek, mert hiszen, mi ez ahhoz az óriási társulathoz képest, melyet a philadelphiai világtárlati hírekől oly igen jól ismernek. De van a körnek sok derék tagja is, kik a nemtelen ráfogásokon fölülemelkedve, nemes buzgóságukban nem hagyják megsemmisülni azon társulatot, mely oly szép és szivnemesítő célt irt fel zászlajára! Csak rajta.

E. J.

Névjegyzéke

a czeméthei ásvány-fürdő 1877. évi vendégeinek.

A vendég elő és vezeték neve	Állandó tartózkodási helye	Érkezett	Elutazott
Fränkel Ferenc vasuti hivatalnok	Arad	máj. 24.	jun. 30.
Paulus Thekla assz., postamester neje	Eperjes	jun. 7.	
Radányi Ludmilla és Ottília kisassz. magányzók	"	jun. 14.	
Kardos Tivadar nyug. törvénytudó	"	"	
Woleryts Ilka asszony cs. k. ezredorvos neje	"	"	jun. 29.
Dobay Irén asszony kir. közigazgató neje	"	jun. 16.	
Özv. Berthóty Antonia assz. Schnellér Gustáv hivatalnok	Budapest	jun. 17.	jun. 29.
Özv. Pap Amália asszony magányzó	Eperjes	jun. 18.	
Hodossy Ede kir. főügyész	"	jun. 19.	
Özv. Streihammer Anna asszony magányzó	"	jun. 27.	
Schmitz Mária assz. borkereskedő neje	Mád	jul. 2.	
Majerszky Mária asszony orvoskezelő neje	Nyiregyháza	"	
Orawecz Mária asszony	Eperjes	jul. 4.	
Bergmann Vilhelmina assz.	"	"	
Bergmann Mathilda assz.	"	"	
Fuhrmann Irén assz.	"	jul. 5.	
Hauswirth Alajos magányzó	Debrecen	"	
Pap István ministerialis oszt. tanácsos	Budapest	jul. 6.	

Kelt Czeméthei júliushó 6-án 1877.

Műkedvelői előadás Sóvártt.

F. hó 7-én szombaton, Sóvártt a tűzoltó-egylet ottani színdarabjának javára műkedvelői előadás rendeztetett, mely a délesten barátság-talanná vált idő dacára városunk lakói részéről is szép számmal lön meglátogatva. Nem kétkedhetünk benne egyébiránt, hogy kedvező idő több közönséget is csalt volna át; Eperjes rég megszokta Sóvárt mint külvárosát, mint egy testvérközönséget tekinteni, s az életbelépett tűzoltó-egylet csak egy újabb, szilárd kapocs lön, mely a két hely lakóit még szorosabban füzte egymáshoz, míg másrészt azon előzékenység, melylyel a Sóvári társaság néhány tagja a nem régieben itt rendezett színelőadás sikeréhez részvételével hozzájárult, mintegy lovasias kötelességé vette Eperjesnek az ottani előadást meglátogatni, mely kötelességnek annál szívesebben sietett a nyár beköszöntével megfogott közönségünk megfelelni, miután annak elmulasztásával mindenki csak önmagának ártott, egy élvezettel szegényebb maradván.

Nem mondunk újat, ha sikerültnek jelentjük ki az előadást; Sóvárnak már bizonyos renomméja van e dologban; mindenki tudja, hogy a színi dilettantismus ritka termő földre talált ott, hosszú időn át szépen virágzott, s habár az újabb évek folytán nagyon megrikült Sóvár társasága a dilettánsok „megfogyva bár, de törve nem“, ezúttal is helyt állottak.

A darabok választása határozottan szerencsés volt: jutott mindkét ajkú közönségünknek élvezet, mindkét darab élmesnek mondható, nem nehézkes menetű és biztos hatású, — a mi dilettánsoknál földolgo.

Az első: „A véletlen“, szerencsés utánzata a modern francia kis-vígjáték genrenak; szereplői mind szép igyekvéssel, correct fölfogással s kivált helyenkint igen sok valódisággal játszottak. Skopecz úr (Hiday Kálmán) sok tapintattal alakított; kár, hogy — valószínűleg a hiányos akustika — beszédjében néha a végszavakat alig hallhatóvá tette. Ráthonyi úr (Thary Bercey) kevésbé volt elemében; több volt benne a komoly megállapodottság, mint a bonvivánt könnyelműség, de néhol igen sikerülten domborított ki egy-egy jelenet. Skopeczné szül. Riszdorfer urhölgy (Malotay Hermin) oly

finom érzékkel egyesítette a realitást a routineal, hogy osztatlan dícséretünk nyilvánításával csak a legscrupulosusabb recensensi lelkiismeret ingallatát követjük. A két csendő (Horváth é Ivankievich urak) szintén ügyesen és hatással szerepeltek majdnem mindvégig; a darab néhány jelenetének párbeszédei kissé lazán vágtak egymásba, különben rendezés és betanulás ellen kifogást nem lehetett emelni.

A második vigjáték: „Er ist nicht eifersüchtig“, leginkább Filla Libor úr (Bauman) kitünő játéka által vált csattanós hatásúvá; Filla úrra nehéz a dilettánsok mértékét alkalmaznunk, játéka a legkényesebb műtészetet teljesen kielégíti. Külömben a többi szereplők is: kivált Turek Isabella kisasszony (Cäcilie) valamint Ohnhaiser Sándor úr (Dr. Aug. Hochendorf) s Ivankievich úr is (Hermann) szép készütséggel és sok ügyességgel járultak hozzá a jeles eredmény létrehozásához. A közönség tapsok és bokrétkákban nem volt fukar, s szívesen ismételtük tetszése utolsó, zajos nyilatkozását, kívánván, hogy „mindnyájan éljenek!“ B.

Különfélék.

† Sárosmegye volt alispánját, Berzeviczy Edmund cs. kir. kamarást, nagy csapás érte; neje, szül. Szinyey Merse Anna asszony életének a kérelhetetlen halál f. hó 13-án idegláz okozta hosszabb szenvedés után, végeztetett. A temetés holnap, jul. 15-én megy végbe. Áldás hamvaira!

Az eperjesi kereskedő ifjuság holnap, azaz júliushó 15-én a Vilczehgyi fürdő helyiségeiben zártkörű távevőalmat rendez. Kezdeté délután 1/3 órakor.

Kedvezőtlen idő esetében a táncvigalom a rákövetkező vasárnapon tartatik meg. A rendezőség Semsey Aladár, Freyler Kálmán és Bacsokovszky Róbert urakból áll.

Sárosmegye törvényhatósági bizottsága f. hó 9-én tartott közgyűlésében egyebek között Szepesmegyének a megyei házi pénztár behozatala tárgyában tett felterjesztéséhez csatlakozván, egy hasonló irányú kérvény felterjesztését határozta, melynek szerkesztésével Berzeviczy Albert tiszteletbeli aljegyző bizottat meg. E közérdekű felterjesztést legközelebb közölni fogjuk.

Jégeső volt városunkban a múlt héten, mely azonban szerencsére semmi kárt sem tett.

A megyebizottság f. hó 9-én és folytatólag más nap rendezés közgyűlést tartott, melynek fontosabb mozzanataira még visszatérünk.

A törvényhatósági bizottság közgyűlése után a közigazgatási bizottság tartott ülést.

Kinevezés. Dessewffy Aurél, sárosmegyei tiszteletbeli aljegyző e napokban a nagy-szöllősi kir. járásbíróvához aljegyzővé lett kinevezve.

Zeneengedélyek. A múlt hó folyamán is kiadattak zeneengedélyek városunkban, bár az ezekért befolyt összeg csekélyebb mint az, mely az előbbi hónapban e címen befolyt.

Talán a meglehetősen hűvös időjárás szállította le némileg a zenekedvelő hajlamot.

Irodalom. Megjelent és szerkesztőségünkhöz beküldetett: „A tűzoltó“. A tűzoltás s tűzoltó-intézménynek elméleti és gyakorlati ismertetése, tekintettel főleg hazai viszonyainkra. Kézikönyvül közigazgatási hatóságok, községek előjárók egyletek s ügybuzgók részére. Irta Adamovich Ádám a komáromi tűzoltó-század parancsnoka. Ára 1 ft.

Csapatokban utazó munkások után engedélyezett menetár kedvezmény. A m. k. államvasutak vonalain aratók számára, ha azok legalább 30 főnyi csapatban jelentkeznek, s ha az illető község részéről, ahova vagy ahonnan az aratási munkák végzése végett utaznak, vagy az őket bérlő birtokos által kiállított hason értelmű igazolvánnyal ellátva, a viteldij a IV. kocsiosztály használatát mellett személy és kilométerenkint 1 krral számítottatik, melyhez még 10% szállítási adó, az időnkénti ezüst árkeletpótlék és az esedékes bélyegilleték hozzáadatik. Ezen mérsékelt díjak nemcsak aratók számára, hanem más, szinte 30 főből álló munkáscsapatokra is alkalmazhatók, oly megszorítással azonban, hogy ilyenek jelentkezésekor az igazgatóság engedélye táviratilag kikérendő. Harminc egyénnél kisebb csapatokban utazók árkedvezményt nem élveznek.

Nyilvános köszönet.

A sóvári önkényes tűzoltók alapjának javára Sóváron f. é. hó 7-én tartott műkedvelői színi előadás alkalmával felülfizetéseket tettek: Gróf Dessewffyné ő méltósága 17 frttal, tekintetes Péchy Zsigmond alispán ur 5 frttal, tekintetes Bornemisza Lajos ur 3 frttal és Guttman Sámuel önkényes tűzoltó 70 krral. Fogadják a nagylelkű felülfizetők, valamint azok is, kik szíves megjelenséssel, a cél iránti érdeklődésüket kitüntették, nemes áldozatkészségükért az egylet nevében is legforróbb köszönetem kifejezését.

Kosztka Vilmos,
ideig. egyl. elnök.

Szerkesztői üzenetek.

B. L. urnak. A „még“ szócskát tessék kedvező értelemben magyarázni. Az újabb költeményt alkalmilag talán felhasználjuk.

Zur Situation.*

(Fortsetzung.)

V.

In der Natur ist kein Stillstand, — ein ewiges ruheloses Treiben, — eine fortwährende Entwicklung der Dinge ist Weltgesetz und Inbegriff der Ewigkeit! Der rapide Flug der Zeit reißt alles Lebensfähige mit sich, — das Schwache bleibt zurück, — verkümmert; — und was sich diesem unaufhaltbaren Flug zu widerlegen wagt, wird zermalmt durch das Rad der Zeit.

Gegen dieses Weltgesetz sündigten die Osmanen, indem sie mit orientalischem Fatalismus sich der europäischen Kultur entziehen, — dem Fortschritt widerlegen wollten, — und in dieser naturwiedrigen Stagnation, der normalen Entwicklung unzugänglich, jede Mahnung der eilenden Zeit spurlos an sich vorbeiziehen ließen.

Sie büßen heute schwer dafür! Der in diesem Jahrhundert so mächtige Aufschwung europäischer Kultur konnte in seinem Völker-Berbande keine Lücke dulden, und da die Türkei auf dem Meere europäischer Civilisation eine Insel bilden wollte, verfiel sie naturgemäß dem Prozeß der Zerfetzung.

Inmitten dieser staatlichen, aus sich und durch sich selbst entstandenen Dissolution, war Rußlands Spiel am Bosphorus ein leichtes geworden, denn der geschickt und berechnet zerstreute Saamen der Zwiebrucht, wucherte rasch empor in dieser Fäulnis, und die sich immer tiefer ausbreitenden Wurzeln, förderten die Auflösung.

Die Donaufürstenthümer, Egypten, Griechenland und Serbien, diese Bestandtheile des großen Osmanenreiches sind in diesem Zerlegungs-Prozeße, und unter direkten und indirekten Einfluß und konsequenter Förderung Rußlands dem Mutterlande entrissen worden, — und als im Jahre 1854 Nikolaus der auf Oesterreichs Melancolie für die im Jahre 1848, Oesterreich geleisteten schlechten Dienste rechnend, den Moment richtig zu wählen glaubte, um den Todesstoß gegen die Türkei zu führen, sich aber an Oesterreich verrecknete, und durch die Macht der glorreichen Waffen Frankreichs gebrochen, zu einem demüthigenden Friedensschluß gezwungen, dieser Niederlage und somit der Zertrümmerung seiner Hoffnungen, Träumereien und politischen Lebens-Ziele, auch selbst erlag, — hatte Rußland mit ungebrochenem Willen und Konsequenz an der Durchführung seiner Idee, den Zerfall des türkischen Reiches und der Ausdehnung seiner Macht auf dessen Trümmern, mit allen ihm zu Gebote stehenden das Recht, den Glauben und die Moral verhöhrenden Mitteln arbeitend, die Ereignisse abgewartet, die da kommen mußten.

Ähnlich der Türkei hatte auch Oesterreich den mahnenden Ruf der gebieterischen Zeit, nicht verstanden, oder ihn ungehört und unbefolgt an sich vorbeigleiten lassen.

Die, über ganz Europa unerwartet, wie ein Blitz vom heiteren Himmel überraschend herabbrechende, Alles erschütternde Epoche des Jahres 1848, einer jener Zeitabschnitte, wie sie nur Jahrhunderte in ihrem Schooße verborgen halten, — wo Ideen und Willensströmungen wie durch die Inspiration und den Drang einer unsichtbaren Gewalt, in den Köpfen und Herzen so vieler über Nacht entstanden, und Staaten und Völker instinctmäßig unbewußt und willenlos gegen die mysteriösen Ziele der Menschenschöpfung gedrängt worden sind, — in jener großen Epoche, wo auf den Ruinen des alten morchen zusammenbrechenden, die Zeit ihren, der Weltentwicklung unentbehrlichen Neubau zu vollziehen hatte, — in jener Epoche hatte Oesterreich eine Rolle, — eine Mission; — in jener Epoche konnte Oesterreich den Grundstein seiner dominirenden künftigen Größe, und der Wohlfahrt seiner sämtlichen Völker legen, — der Geist der Zeit glitt klar und mahnend über Oesterreich, — Oesterreich hat ihn nicht verstanden!

Podhorányi Nándor

(Fortsetzung folgt.)

Communalangelegenheiten.

In einer unserer früheren Nummern veröffentlichten wir die Verordnung des kön. Honvéd-Ministeriums, wodurch die Industriellen und Gewerbetreibenden nicht nur der Hauptstadt, sondern auch der Provinz aufgestellt werden, an der Beschaffung und Lieferung der Honvéd-Ausrüstungsgegenstände theilzunehmen.

Durch den Entschluß der Regierung, welcher dieser Verordnung zu Grunde liegt, wurde einem allgemein und nach allen Richtungen gefühlten Bedürfnisse entsprochen.

Denk, wenn es auch bisher Intention der Regierung war, die heimische Industrie zu fördern, indem die Beschaffung der Ausrüstungsgegenstände im Großen und Ganzen einzelnen Industriellen und Lieferanten des Inlandes überlassen wurde, so wurde das Ziel dadurch doch nicht erreicht, weil die Lieferanten die zu beschaffenden Gegenstände — wie bekannt — zum größten Theile nicht im Inlande erzeugen ließen, sondern dieselben von Auswärts bezogen.

Neben dieser Erfahrung mochte noch auch in Erwägung gezogen worden sein, daß, abgesehen davon, daß von einer Förderung der heimischen Industrie solcherweise keine Rede sein konnte, nebenbei das Ziel auch dadurch verfehlt wurde, daß sich hiedurch zur Bereicherung einzelner Lieferanten Gelegenheit bot, wo-

* In der 26. Nummer dieses Blattes, im Artikel „Zur Situation“ ist ein Druckfehler eingeschlichen. Statt „belastenden“ lies „belastenden“ „Zeit.“

gegen der vaterländischen Industrie von den auf die Ausrüstung verwendeten Summen gar wenig, oder besser gesagt, nichts zuloh.

Diesen Uebelständen gedachte die Regierung, mit der erwähnten Maßnahme zu steuern, und wir wollen uns der Hoffnung hingeben, daß dieselbe die gewünschten Früchte tragen wird.

Auch in unserer Stadt fand auf Grund der Initiative des Magistrats eine Verammlung mehrerer Gewerbetreibenden statt, die sich freudigst bereit erklärten, an der Beschaffung der zu liefernden Gegenstände theilzunehmen.

Das Resultat der Berathung war, daß ein Konsortium gewählt werden wird; doch wird das hohe Ministerium gebeten, bezüglich der vom Konsortium übernommenen Lieferungsgegenstände keine Offerten auszusprechen, die Maximalpreise zu bestimmen, möglichst billige Lieferungsbedingungen zu stellen u. s. w.

Wir werden dieser Sache bei Gelegenheit noch einige Zeilen weihen.

Kleine politische Rundschau.

Ueber den Verlauf des Krieges liegen neuerlich folgende Nachrichten vor:

Aus Konstantinopel wird telegraphirt: Muthar Pascha ist mit seiner Armee, nachdem er sich mit der Garnison von Kars eine Stunde entfernt von der Festung vereinigte, in Kars eingerückt. Die Russen zogen sich nach Alexandropol zurück.

Aus Erzerum wird der „N. Fr. Pr.“ telegraphirt: Während noch General Melikoff der Armee Muthar Pascha's auf den östlichen Abhängen des Soghanli-Dagh gegenüberstand, hatte Großfürst Michael bereits die Vorbereitungen zum Rückzuge getroffen und das Belagerungs-Material über Kurukdara zurückgeschickt. Der Großfürst selbst hat sich nach Derelis begeben. Das Hauptquartier Muthar's steht nur noch fünf Stunden von Kars entfernt, und verkehren unsere Ordnonnzen bereits ganz ungehindert mit dem Festungs-Kommando. Morgen begeben wir mich nach der Festung. Für Morgen werden bei der Armee bedeutende Verstärkungen erwartet. Der Geist der Truppen ist ein vorzüglicher, und es herrscht in ihren Reihen trotz der Strapazen, welchen sie in Folge der wolkenbruchartigen Regengüsse und ununterbrochenen Stürme ausgesetzt sind, eine durch die großartigen erzielten Erfolge gehobene begeisterte Stimmung. Nach dem am 28. Juni stattgehabten Kampfe bei Ardanutich haben die Russen sowohl diesen Ort als auch die umliegenden Dörfer Kartus, Longoz und Gulesen vollkommen ausgeplündert und in den Dörfern Komo-Krawal, Unikli, Dsidfigel, Achaschir, Kartur und Sihin mehr als 50 Männer, Weiber und Kinder unter dem Vorwande massakrirt, daß sich die Bewohner dieser Ortschaften an dem Kampfe gegen die russische Militärmacht theilhaftig hätten.

Abdul Kerim telegraphirte an das Seraskierat über den Donauübergang der Russen u. A. Folgendes:

„Der Uebergang der ersten russischen Kolonne wurde in der Nacht vom 27. Juni gegen 1 Uhr bei Siskowa in einem Ort bewerkstelligt, welcher von einer Kompagnie Muschafas bewacht war. Die Russen waren mehr als 2000 an der Zahl. Sie überlegten in mehr als 200 Booten, welche von einem Panzerboot und mehreren Dampfbooten eskortirt waren. Man weiß nicht, ob die Muschafas, welche den Borden bildeten, die Klucht ergriffen oder zu Gefangenen gemacht wurden. Die Wahrheit ist, daß kein Signal gegeben und kein Schuß abgefeuert wurde. Nachdem der Uebergang vollzogen war, begann der dießseits von Deirmen-Dere aufgestellte Wachtposten zu feuern und die vorgeschriebenen Signale zu geben. Als bald eilte die Brigade Ahmed Pascha's an Ort und Stelle und der Kampf entwickelte sich, während der Feind seine Kolonnen unaufrührlich durch neue Truppen verstärken ließ, welche sich fortwährend unter dem Schutze der Dunkelheit an unerwarteten und unseren Soldaten nicht sichtbaren Orten ausstüften. Der Kampf dauerte bis 12 Uhr Mittags.“

Ich habe gestern Nachts im Detail alle getroffenen Maßregeln telegraphirt, um dem feindlichen Vormarsch entgegenzutreten. Als Antwort auf Ihr Telegramm beileide ich mich, Sie zu versichern, daß wir kein Opfer scheuen und aufmerksam die Bewegung des Feindes beobachten, um seine Uebergangsprojekte an anderen Punkten unseres Stromes zu vereiteln.“

Tagesneuigkeiten.

Die Disertantenvorstellung — welche wie wir anzeigen — vorigen Samstag in Szóvár stattfand, war trotz dem ungünstigen Wetter zahlreich besucht und führte dem wohlthätigen Zwecke eine namhafte Summe zu.

Gespielt wurde recht brav, worüber wir an anderer Stelle ausführlicher berichten. Nach der Vorstellung verfügte sich das Publikum zum großen Theile in das Better'sche Lokal, wo es sogar ein gemüthliches Tanzfränzchen stattfand.

Schadenfeuer. Vorgestern Abends gegen 7 Uhr wurde vom Thurme Feuer signalisirt.

Die hinter der großen Brücke gelegene Dravevische Scheuer, welche mit Heu und Stroh gefüllt war, stand bereits in hellen Flammen.

Die Feuerwehr setzte sich sofort nach erfolgter Signalisirung des Feuers in Bewegung und traf, trotz der großen Entfernung, geführt von ihren Kommandanten, sammt den Requisiten am Brandplage an.

Zu retten war — wie dies bei Bränden von gefüllten Scheuern stets der Fall zu sein pflegt — nichts mehr. Die Aufgabe der Löschmannschaft beschränkte sich daher auf das Dämpfen der immensen Gluth. Vor Verlauf einer Viertelstunde nach dem Alarm, traf auch die Szóvár'er Abtheilung mit einer Spritze ein.

Der Vortheil einer geregelten Feuerwehr trat schon bei dieser ersten Gelegenheit zu Tage, inwiefern der an diese Institution gestellten ersten Anforderung, was nämlich das rasche Erscheinen am Brandplage anbelangt, im Verhältnisse zu der wie gesagt, sehr beträchtlichen Entfernung, möglichst Rechnung getragen wurde.

Daß sich unser Straßenpöbel auch bei dieser Gelegenheit durch gewohnte Rohheiten hervorthat, ist selbstverständlich. Gamin's gibt es eben überall.

Auch darüber darf man sich nicht wundern, daß es unter den Herren vom Publikum wieder Manche gab, die ihren Aeußerungen nach zu schließen, kläffisch geschulte Feuerwehrmänner sein müssen, die falls es nicht bequemer wäre Zuschauer zu sein und zu kritisieren, als Hand anzulegen, wahrscheinlich kolossale Thaten zu Tage fördern würden.

Gibt es ja doch versteckte Talente und heroische Seelen, von denen man nur dann etwas erfährt, wenn sich Gelegenheit findet mündliche Heldenthaten zu verrichten. So Mancher derselben könnte die Stelle eines Hydrophors ganz gut selbst vertreten.

Über Berlin's große Stereoskopien-Ausstellung, welche hinter dem Kollegium-Gebäude aufgestellt ist und heute eröffnet wurde, äußerte sich die Presse allerorts mit vollster Anerkennung. U. A. lesen wir in der „Berliner Zeitung“ Folgendes:

„Berlin's Kunstmuseum. Die seit einigen Tagen erfolgte Eröffnung desselben, veranlaßte auch uns zu einem Besuche, und wir können sagen, daß wir daselbe befriedigt verlassen haben. Die Ausstellung — durchgehends aus vorzüglichen Fotografien bestehend, — ist so reichhaltig — es sind in jedem Stereoskopkasten 12 Bilder enthalten, daß es beinahe unmöglich ist bei einmaligem Besuche alles ansehen zu können. Wir konnten daher, da auch der Besuch ein sehr lebhafter war, die prächtigen Bilder nur theilweise ansehen. Die Bilder aus der Wiener Ausstellung, die Ueberschwemmung in Budapest, so wie die fürchterlichen Zerstörungen, welche ein Wolfbruch im vorigen Jahre in Wien angerichtet hatte, sind von äußerst fesselnder Wirkung. Die Peretten und Ballets, durchgehends französische Fotografien, sind sehr kunstvoll ausgeführt, und rangiren zu den besten Ereignissen auf fotografischem Gebiete.“

Das Omnibus-Fiaferwesen unsere Stadt wird durch ein Reglement und Festsetzung von Taren demnächst geregelt werden, wodurch jedenfalls einem Bedürfnis Rechnung getragen wird. Näheres hierüber nächstens.

Die vielerwähnte Anweisung von Geldern bei den Steuerämtern über den Fall der Mobilisirung der Honvédarmee ist — wie „Hon“ bemerkt — einfach darauf zu reduciren, daß das Finanzministerium anlässlich des Herannahens der großen Uebungen, so wie dies alljährlich zu geschehen pflegt, die notwendigen Summen bei den betreffenden Steuerämtern angewiesen hat.

Der Thronfolger von Hawaii. Den 10. April war ein Trauertag für das Königreich Hawaii. Am frühen Morgen desselben starb zu Honolulu in Folge eines rheumatischen Fiebers der junge Prinz William Pit Leleiohoku, der Bruder des Königs und zugleich Kronprinz von Hawaii. Er war am 10. Januar 1855 geboren, hatte eine gute englische Erziehung erhalten, und wurde vor zwei Jahren bei der Thronbesteigung seines kinderlosen Bruders zum Nachfolger proklamirt. Bei seiner allgemeinen Beliebtheit verurichtete sein Tod im Alter von nur 22 Jahren große und aufrichtige Trauer im ganzen Lande. Am 26. v. M. fand die feierliche Beisetzung der Leiche im königlichen Mausoleum im Muanu-Thale statt; an dem Leichenzuge nahmen das hawaiische Militär, die Geistlichkeit, die Freimaurer, die fremden Konsuln, die Marineoldaten eines englischen Kriegsschiffes, sämtliche Schulkinder, die Behörden u. s. w., zusammen über 2000 Personen, Theil. Der Leichenwagen wurde von 200 Eingeborenen gezogen; voran ging eine Anzahl eingeborener Frauen und sang die hawaiischen Klagelieder, während zu beiden Seiten gegen 150 Kahilis, große Büchel aus schwarzen und bunten Federn an langen Stangen, sowie eine Anzahl brennender Kufni-Kateln, Beides Abzeichen der königlichen Familie, getragen wurden und der König mit dem ganzen Hof in Equipagen nachfolgte. Im Mausoleum wo der Sarg des Prinzen zwischen denjenigen seiner Eltern beigelegt ward, vollführte der englische Bischof von Honolulu die religiösen Ceremonien, worauf ein militärischer Salut die Feierlichkeit beendete.

Ein verlorener Sohn. Einem Vater in Losaj ist ein neunjähriger Sohn abhanden gekommen. Derselbe ist spurlos verschwunden und wird jetzt im ganzen Lande, und auch bei uns kurrentirt.

Der tiefbetrübt Vater verspricht dem Finder 1000 fl. als Belohnung.

Amerikanisches Duell. Aus Neutra trifft eine erschütternde Nachricht ein. Wie man nämlich dem „C-r“ berichtet, hat sich der Sohn des Obergespanns des Neutraer Komitates Thimäus Friedeczy, Namens Géza, neulich Abends in Folge eines amerikanischen Duells erschossen. Der junge Mann war erst 18 Jahre alt.

Landwirthschaftliches.

Ueber die Selbstentzündung des Heues. (Schluß.)

Vom theoretisch-wissenschaftlichen Standpunkte aus kann also die Möglichkeit der Selbstentzündung nicht verneint werden. In der landw. „Wochenschrift des landw. Vereines von Oberbayern“ Nr. 46, 48 und 49 des Jahrganges 1874 sind unter dem Titel: „Ueber Selbstentzündung und Selbstentzündung des Heues“ drei Fälle mitgetheilt, welche zum sicheren Beweis dienen sollen, daß bei Zutritt von Luft Selbstentzündung des Heues eintreten könne. Dennoch wird von verschiedenen Seiten die Selbstentzündbarkeit feucht eingebrachten Heues noch als nicht beantwortete Frage betrachtet.

Die Beantwortung dieser Frage ist darum eine ziemlich schwierige, indem für eine genaue Antwort die Erfahrungen mangeln, und möchte ich bezweifeln, ob die Frage von praktischen Landwirthen beantwortet werden könnte, indem unter diesen die Ansichten von einander abweichende, ja sogar entgegengesetzte sind. Die Einen behaupten, je fester sie das Heu einlagern, umso mehr sei Gefahr zur Selbstentzündung, während Andre wiederum das Gegentheil annehmen.

Als feststehend ist anzunehmen, daß größere Massen feucht eingebrachten Heues stets vor freiem Luftzutritt zu schützen sind, indem durch denselben die freiwillige Fersehung und Wärmeentwicklung begünstigt und die Wahrscheinlichkeit der Selbstentzündung erhöht wird. Um der erwähnten Gefahr vorzubeugen, muß solches Futter im gepressten oder festlagernden Zustande in nicht zu großen Haufen, bei möglichst gehindertem Luftzutritte aufbewahrt werden. Ein praktischer Fall, welcher die oben aufgestellte Theorie zu beweisen schien, ist nachfolgender:

Auf dem Gute L., vier Stunden von München, bemerkte der Verwalter eines Morgens einen brennlichen Geruch; in einer Scheunenabtheilung lagerte das feucht angebrachte Grummet in zwei der Größe nach verschiedenen Haufen à 150—250 Ctr. Vorher hatte sich der gewöhnliche stark aromatische Heugeruch bemerkbar gemacht, welcher in den letzten Tagen an Intensität bedeutend zugenommen hatte und an einem Morgen einem deutlich brennlichen Geruche Platz gemacht hatte. Der Verwalter, zur Überzeugung gekommen, der Stroh habe sich im Innern entzündet, ließ denselben vorsichtig abräumen. Die oberen Partien schwißten stark und waren sogar Tropfen Wassers an den einzelnen Halmen bemerkbar. — Die Höhe des Haufens betrug 7 1/2 Meter, die Länge 66 Meter, die Tiefe 6 Meter. Nachdem oben langsam abgeräumt war, kam man in einer Tiefe von 1 1/3 Meter auf trockenes, sehr heißes Grummet; beim Abräumen von der Seite machte sich gegen das Centrum des Stockes zunehmende Hitze bemerkbar. Bei der Tiefe von 1 1/2 Meter sah man einzelne Funken. Die in Blut gerathene Masse des Stockes bildete gewissermaßen den Kern desselben und hatte nach unten bis etwa 1/2 Meter vom Boden gereicht. Die Blut hatte sich auf einen Raum von 1 1/3—1 1/2 Meter im Durchmesser beschränkt.

Verschiedene Versuche, die ich darüber anstellte, lassen mich mit Gewißheit behaupten, daß die durch Selbstfersehung des Heues, beziehungsweise Grummets gebildete Kohle pyrophore Eigenschaften habe, und entwickelten sich noch bei Erhitzung derselben empyreumatische Dämpfe und Wasserdampf. Auf ein Papier in Häufchen ausgegossen, fing die Kohle nach kurzer Zeit von selbst zu brennen an. Die Kohle nach sehr starker Erhitzung ganz von den empyreumatischen Stoffen befreit, kam nicht mehr zum Glühen und läßt darum darauf schließen, daß diese Stoffe zur Selbstentzündung wesentlich beitragen. Bei Betrachtung dieser Ursachen der Kohlenbildung durch Fersehung des Heues und Grummets wird man unwillkürlich an die Bildung der Steinkohle erinnert, und dürften ähnliche Ferseungen bei der Entstehung der großen Steinkohlenflöße in der Urgeochichte mitgewirkt haben.

Vermischtes.

Kennzeichen. besonders. Ein Halbberauschter kommt nach dem Pafsbureau, um sich einen Paf zu holen. Der Aussteller nimmt das Signalement in üblicher Weise auf. Bei der Rubrik „Besondere Kennzeichen“ macht er wie gewöhnlich einen Strich. „Herr,“ ruft der Pafsbefördernde, „wie können Sie da einen Strich machen? Ich will zwar nicht leugnen, daß ich heute so einen kleinen Strich habe, aber das ist doch am Ende nicht jeden Tag der Fall!“

Landkarte. Was eine Landkarte alles zeigt. Ich schlug eine Landkarte vor mir auf, um die Lage eines Ortes aufzusuchen. Da trat Thomas zu mir zum Tische, und fragte, was denn das sei? Ich belehrte ihn, daß man auf diesem Klecke Papier alle Länder, Klüfte, Städte, ja selbst Dörfer finden könnte. Thomas verwunderte sich darüber nicht wenig, und fragte endlich: „Ich bitte Euer Gnaden, können Sie auch meinen Geburtsort Nabs darin finden.“ — Ich bejahte. — Da bat er mich weiter, ich möchte doch nachschauen, ob sein Vetter, der Weber, dort noch bei Leben sei.

Der Landkartenkundige. Ein ungarischer Husar sah eine Landkarte, worin die Länder mit verschiedenen Farben illuminiert waren. — Man fragte ihn, welches Land er vorzugsweise zu besigen wünsche? „Terem-tette!“ rief er (indem er auf das grünbestrichene deutete): „Das ist Land für Husar! da ist viel Heu!“

In Schilda trägt ein Mann einen Frack, dessen Schöße so lang sind, daß der Träger desselben allemal eine Treppe tiefer gehen muß, wenn er seine Schnupftabakdose herausnehmen will.

Kerze. Eine junge Frau, die zum erstenmale entbunden wurde, stellte sich dabei sehr ungeberdig und schwur hoch und theuer, daß sie nie wieder in die gleiche Situation kommen werde. Endlich, nachdem sie entbunden war, sah sie, daß die geweihte Kerze, welche zur Erleichterung der Geburt angezündet wurde, noch brannte und rief heftig der Wärterin zu: „Sufanna, lösch doch die Kerze aus! Man weiß ja nicht, wann man sie wieder braucht.“

Fruchtpreise vom 13. Juli 1877.

Woggen per 100 Kilogr.	fl.	9.50	10.—
Weizen „ 100 „	„	11.50	11.—
Gerste „ 100 „	„	8.—	8.25
Hafers „ 100 „	„	4.50	6.—
Mais „ 100 „	„	8.—	8.25
Erbsen „ 100 „	„	8.—	10.—
Linsen „ 100 „	„	8.—	12.—
Bisolen „ 100 „	„	7.50	8.50
Erbsapfel „ 100 „	„	—	—

Die in Wien am 7. Juli gehobene Zahlen:

29, 58, 49, 78, 33.

Die nächste Ziehung ist am 21. Juli 1877.

Felelős szerkesztő: *Kyss Géza.*
Kiadó-tulajdonos: *Az Eperjesi Bankegylet.*

Die Buchdruckerei

des

EPERJESER BANKVEREINES

IN EPERIES

empfiehlt sich zur Anfertigung von

Drucksorten jeder Art,

als: *Actien, Coupons, Einlagsbüchel, Werke, Tabellen, Rechnungen, Circulaire, Klage-Blanquette, Briefköpfe, Verlobungs- und Trauungskarten, Parte- und Anschlagzettel, Visittkarten etc. so wie alle in dieses Fach schlagende Arbeiten, zu den solidesten Preisen.*

Durch Anschaffung einer Schnellpresse neuester Construction ist selbe im Stande sowohl durch schöne Ausstattung als Schnelligkeit jeder Provinzdruckerei Concurrenz zu bieten.

Kundmachung.

In Folge Verordnung des k. ungar. Ministeriums für Landwirtschaft, Industrie u. Handel werden am **23. Juli 1877, 9 Uhr Vormittags, 4 ausgemusterte** — noch zur Zucht oder als Zug- und Reitpferde geeignete **Hengste im Kasernhofe des hiesigen Hengsten-Depots licitando an den Meistbietenden verkauft.**

Vom Commando des k. ung. Hengsten-Depot-Postens zu Eperies

am 11. Juli 1877. **Mor. Korber,**
k. k. Rittmeister.

Hauptgasse, neben der Statue in Eperies.

Heute Samstag Eröffnung

grossen Stereoscopen-Kunst-Ausstellung

durchgehends passend für Familien;
enthält 500 sehr interessante Ansichten der Neuzeit,
worunter die schönsten

Opern, Balette, Operetten und Gruppenbilder
aus Paris im prachtvollsten Naturcolorit.

Außerdem naturgetreue Aufnahme
der **Budapester Überschwemmung 1876,**
der **Wiener Weltausstellung 1873,**
der **Philadelphier Ausstellung 1876**

und noch sehr viele merkwürdige Ansichten.
Sämmtliche Ansichten befinden sich in prachtvollen Drehapparate.

Die Ausstellung ist täglich von 8 Uhr Morgens bis
10 Uhr Abends bei brillanter Beleuchtung geöffnet.

Entrée à Person 20 kr.
wo zugleich jeder Besucher ein Andenken erhält.

Da mein Aufenthalt nur von kurzer Dauer ist, sehe ich
einem zahlreichen Besuche entgegen

135 Hochachtungsvoll
R. WERIN.

Zu vermieten.

In der Ungargasse Nr. 245 ist eine Wohnung
bestehend aus 3 Zimmer, Küche, Keller, Boden und
Holzlage stündlich zu beziehen. Näheres zu erfragen
beim Hauseigentümer

133 **Jakob Rosenhain.**

Nyomatott az „Eperjesi Bankegylet“ gyorsajtóján Eperjesen.

Pályázat.

Az eperjesi takarékpénztárnál egy hivatal-szolgái állomás üresedésbe jövén, arra czennel pályázat nyitattik.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, akik ezen állomást elnyerni óhajtják, miszerint kellőleg felszerelt folyamodványaik f. 1877. évi július hó 15-ig, az igazgatósághoz címezve, adják be.

A folyamodó tartozik folyamodványában kimutatni, hogy magyarul s németül beszél s ir s hogy képes 300 frtnyi biztosítékot nyújtani.

Eperjesen 1877. évi július hó 4-én.
**Az eperjesi takarékpénztár
igazgatósága.**

130 2—2

Das auf der oberen Vorstadt Leut-schauer Straße, Conscriptions-Nummer 115, gelegene Haus sammt Garten ist aus freier Hand zu verkaufen und das Nähere in dem Geschäftsgewölbe des Herrn Eigenthümers **Stefan Lintner** zu erfragen.

125 3—3

Egészségügyi-hatóságilag megvizsgálatván s az egészségre nézve teljesen ártalmatlan szernek találtatott!!

„PURITAS“ haj-íjító-tej.

A „Puritas“ nem hajfesték, hanem tejnemű folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bír, hogy őszhajakat megifjít, azaz lassankint még pedig legkésőbb tizennégy nap alatt ama szint visszahozja, melylyel eredetileg bírt!

A „Puritas“ nem tartalmaz festék anyagot. A haj tetszés szerint vízzel mosathatik, lehet fehérrélt átvont vánkoston aludni, és a gőzfürdőket használni, a festéknek nyoma sem vehető észre, mert a

„Puritas“ nem fest, hanem ifjítja, és pedig a leghosszabb és legdusabb női hajzatot és a férfi haját és szakállát. Egy üveg „Puritas“ ára 2 frt (postai szétküldésnél 20 krral több) s készpénzzel, vagy utánvéttel kapható **Franz Otto,** Bécs, Mariahilferstrasse 38. szám.

Öväs a hamítás és utánzástól.

A t. cz. vásárlók felkéretnek czégünkre, — mely minden üveg alján és dugaszán világosan látható — szigoruan ügyelni, mivel „haj-íjító-tej“ czime alatt utánzások is léteznek.

104 7—25

(vagy S. ben) a m. a gyök. velni? jött rá. kény oly szett és ha feld. ipart elő társaság. rem áll. hogy sol. tében k. nagyobb. rendelt. gyékényl. kimivel. nem is n. legyen. kedésbe. „dufla“ g. mü ez: jó áruna. alja ráté. helyett. Vác vidé. küldi kül. sem a vil. lehetne j. kosár-fon. jesztő eg. vesszőkoss.

iparág v. szalmasz. meiben. ményt. lebb ével. jöttével. nem is a.

Kosár-és. ban gond. errevaló. csak egy. után. m. szokott. marad. Ezen ipa. hallom. ipart oly. Oroszors.

abból pé. kestül. maga is. Balassa. tér meg. fakó vas. csal rakj. hol bőve. sok van. nak ilyen. kásmak. hozzá.

nak, mel. igen szé. mét mag. ugyan v. pár ezer. telről va.

Pest meg. hatnék. szappan. élelmesel. roszabb. nagyban. tudnánk. elterjedt. csak the. érez ma.

Landwirthschaftliches.

Ueber die Selbstzündung des Heues. (Schluß.)

Vom theoretisch-wissenschaftlichen Standpunkte aus kann also die Möglichkeit der Selbstzündung nicht verneint werden. In der landw. „Wochenschrift des landw. Vereines von Oberbayern“ Nr. 46, 48 und 49 des Jahrganges 1874 sind unter dem Titel: „Ueber Selbstzündung und Selbstzündbarkeit des Heues“ drei Fälle mitgetheilt, welche zum sicheren Beweis dienen sollen, daß bei Zutritt von Luft Selbstzündung des Heues eintreten könne. Dennoch wird von verschiedenen Seiten die Selbstzündbarkeit feucht eingebrachten Heues noch als nicht beantwortete Frage betrachtet.

Die Beantwortung dieser Frage ist darum eine ziemlich schwierige, indem für eine genaue Antwort die Erfahrungen mangeln, und möchte ich bezweifeln, ob die Frage von praktischen Landwirthen beantwortet werden könnte, indem unter diesen die Ansichten von einander abweichende, ja sogar entgegengesetzte sind. Die Einen behaupten, je fester sie das Heu einlagern, umso mehr sei Gefahr zur Selbstzündung, während Andre wiederum das Gegentheil annehmen.

Als feststehend ist anzunehmen, daß größere Massen feucht eingebrachten Heues stets vor freiem Luftzutritt zu schützen sind, indem durch denselben die freiwillige Zersetzung und Wärmeentwicklung begünstigt und die Wahrscheinlichkeit der Selbstzündung erhöht wird. Um der erwähnten Gefahr vorzubeugen, muß solches Futter im gepressten oder festlagernden Zustande in nicht zu großen Haufen, bei möglichst gehindertem Luftzutritte aufbewahrt werden. Ein praktischer Fall, welcher die oben aufgestellte Theorie zu beweisen schien, ist nachfolgender:

Auf dem Gute L., vier Stunden von München, bemerkte der Verwalter eines Morgens einen brennlichen Geruch; in einer Scheunenabtheilung lagerte das feucht angebrachte Grummet in zwei der Größe nach verschiedenen Haufen à 150—250 Ctr. Vorher hatte sich der gewöhnliche stark aromatische Heugeruch bemerkbar gemacht, welcher in den letzten Tagen an Intensität bedeutend zugenommen hatte und an einem Morgen einem deutlich brennlichen Geruche Platz gemacht hatte. Der Verwalter, zur Überzeugung gekommen, der Stock habe sich im Innern entzündet, ließ denselben vorsichtig abräumen. Die obere Partie schwist stark und waren sogar Tropfen Wassers an den einzelnen Halmen bemerkbar. — Die Höhe des Haufens betrug 7 1/2 Meter, die Länge 6.6 Meter, die Tiefe 6 Meter. Nachdem oben langsam abgeräumt war, kam man in einer Tiefe von 1 1/4 Meter auf trockenes, sehr heißes Grummet; beim Abräumen von der Seite machte sich gegen das Centrum des Stockes zunehmende Hitze bemerkbar. Bei der Tiefe von 1 2/3 Meter sah man einzelne Funken. Die in Blut gerathene Masse des Stockes bildete gewissermaßen den Kern desselben und hatte nach unten bis etwa 1/2 Meter vom Boden gereicht. Die Glut hatte sich auf einen Raum von 1 1/3—1 2/3 Meter im Durchmesser beschränkt.

Verschiedene Versuche, die ich darüber anstellte, lassen mich mit Gewißheit behaupten, daß die durch Selbstzerlegung des Heues, beziehungsweise Grummets gebildete Kohle pyrophore Eigenschaften habe, und entwickelten sich noch bei Erhitzung derselben empyreumatische Dämpfe und Wasserdampf. Auf ein Papier in Häufchen ausgegossen, fing die Kohle nach kurzer Zeit von selbst zu brennen an. Die Kohle nach sehr starker Erhitzung ganz von den empyreumatischen Stoffen befreit, kam nicht mehr zum Glühen und läßt darum darauf schließen, daß diese Stoffe zur Selbstzündung wesentlich beitragen. Bei Betrachtung dieser Ursachen der Kohlenbildung durch Zerlegung des Heues und Grummets wird man unwillkürlich an die Bildung der Steinkohle erinnert, und dürften ähnliche Zerlegungen bei der Entstehung der großen Steinkohlenflöße in der Urgeochichte mitgewirkt haben.

Vermischtes.

Kennzeichen. Besondere. Ein Halbberauschter kommt nach dem Pafsbureau, um sich einen Paß zu holen. Der Aussteller nimmt das Signalement in üblicher Weise auf. Bei der Rubrik „Besondere Kennzeichen“ macht er wie gewöhnlich einen Strich. „Herr,“ ruft der Pafsbefördernde, „wie können Sie da einen Strich machen? Ich will zwar nicht leugnen, daß ich heute so einen kleinen Strich habe, aber das ist doch am Ende nicht jeden Tag der Fall!“

Landkarte. Was eine Landkarte alles zeigt. Ich schlug eine Landkarte vor mir auf, um die Lage eines Ortes aufzufinden. Da trat Thomas zu mir zum Tische, und fragte, was denn das sei? Ich belehrte ihn, daß man auf diesem Kleck Papier alle Länder, Flüsse, Städte, ja selbst Dörfer finden könnte. Thomas verwunderte sich darüber nicht wenig, und fragte endlich: „Ich bitte Euer Gnaden, können Sie auch meinen Geburtsort Nabs darin finden.“ — Ich bejahte. — Da bat er mich weiter, ich möchte doch nachschauen, ob sein Vetter, der Weber, dort noch bei Leben sei.

Der Landartenkundige. Ein ungarischer Husar sah eine Landkarte, worin die Länder mit verschiedenen Farben illuminiert waren. — Man fragte ihn, welches Land er vorzugsweise zu besigen wünsche? „Teremette!“ rief er (indem er auf das grünbestrichene deutete): „Das ist Land für Husar! da ist viel Heu!“

In Schilda trägt ein Mann einen Frack, dessen Schöße so lang sind, daß der Träger desselben allemal eine Treppe tiefer gehen muß, wenn er seine Schnupftabakdose herausnehmen will.

Kerze. Eine junge Frau, die zum erstenmale entbunden wurde, stellte sich dabei sehr ungeberdig und schwur hoch und theuer, daß sie nie wieder in die gleiche Situation kommen werde. Endlich, nachdem sie entbunden war, sah sie, daß die geweihte Kerze, welche zur Erleichterung der Geburt angezündet wurde, noch brannte und rief heftig der Wärterin zu: „Susanna, lösch doch die Kerze aus! Man weiß ja nicht, wann man sie wieder braucht.“

Fruchtpreise vom 13. Juli 1877.

Woggen per 100 Kilogr.	fl.	9.50	10.—
Weizen „ 100	„	11.50	11.—
Gerste „ 100	„	8.—	8.25
Hafers „ 100	„	4.50	6.—
Maïs „ 100	„	8.—	8.25
Erbfens „ 100	„	8.—	10.—
Linfens „ 100	„	8.—	12.—
Bisolen „ 100	„	7.50	8.50
Erdäpfel „ 100	„	—	—

Die in Wien am 7. Juli gehobene Zahlen:

29, 58, 49, 78, 33.

Die nächste Ziehung ist am 21. Juli 1877.

Felelős szerkesztő: *Kyss Géza.*
Kiadó-tulajdonos: *Az Eperjesi Bankegylet.*

Die Buchdruckerei

des

EPERIESER BANKVEREINES

IN EPERIES

empfehlte sich zur Anfertigung von

Drucksorten jeder Art,

als: *Actien, Coupons, Einlagsbüchel, Werke, Tabellen, Rechnungen, Circulaire, Klage-Blanquette, Briefköpfe, Verlobungs- und Trauungskarten, Parte- und Anschlagzettel, Visitenkarten etc. so wie alle in dieses Fach schlagende Arbeiten, zu den solidesten Preisen.*

Durch Anschaffung einer Schnellpresse neuester Construction ist selbe im Stande sowohl durch schöne Ausstattung als Schnelligkeit jeder Provinzdruckerei Concurrenz zu bieten.

Kundmachung.

In Folge Verordnung des k. ungar. Ministeriums für Landwirtschaft, Industrie u. Handel werden am **23. Juli 1877, 9 Uhr Vormittags, 4 ausgemusterte** — noch zur Zucht oder als Zug- und Reitpferde geeignete Hengste im **Kasernhofe des hiesigen Hengsten-Depots licitando an den Meistbietenden verkauft.**

Vom Commando des k. ungar. Hengsten-Depot-Postens zu Eperies
am 11. Juli 1877. **Mor. Körber,**
134 1—2 k. k. Rittmeister.

Hauptgasse, neben der Statue in Eperies.

Heute Samstag Eröffnung

grossen Stereoscopen-Kunst-Ausstellung

durchgehends passend für Familien;
enthält 500 sehr interessante Ansichten der Neuzeit,
worunter die schönsten

Opern, Balette, Operetten und Gruppenbilder
aus Paris im prachtvollsten Naturcolorit.

Außerdem naturgetreue Aufnahme

der **Budapester Überschwemmung 1876,**

der **Wiener Weltausstellung 1873,**

der **Philadelphiaer Ausstellung 1876**

und noch sehr viele merkwürdige Ansichten.

Sämmtliche Ansichten befinden sich in prachtvollen Drehapparate.

Die Ausstellung ist täglich von 8 Uhr Morgens bis 10 Uhr Abends bei brillanter Beleuchtung geöffnet.

Entrée à Person 20 kr.

wo zugleich jeder Besucher ein Andenken erhält.

Da mein Aufenthalt nur von kurzer Dauer ist, sehe ich einem zahlreicher Besuche entgegen

135 **R. WERIN.**

Zu vermieten.

In der Ungargasse Nr. 245 ist eine Wohnung bestehend aus 3 Zimmer, Küche, Keller, Boden und Holzlage stündlich zu beziehen. Näheres zu erfragen beim Hauseigentümer

133 **Jakob Rosenhain.**

Pályázat.

Az eperjesi takarékpénztárnál egy hivatal-szolgai állomás üresedésbe jövőn, arra czennel pályázat nyitattik.

Felhivatnak emélfogva mindazok, akik ezen állomást elnyerni óhajtják, miszerint kellőleg felszerelt folyamodványaikat f. 1877. évi július hó 15-ig, az igazgatóságához címezve, adják be.

A folyamodó tartozik folyamodványában kimutatni, hogy magyarul s németül beszél s ir s hogy képes 300 frtnyi biztosítékot nyújtani.

Eperjesen 1877. évi július hó 4-én.

Az eperjesi takarékpénztár igazgatósága.

130 2—2

Das auf der oberen Vorstadt Leut-schauer Straße, Conscriptions-Nummer 115. gelegene Haus sammt Garten ist aus freier Hand zu verkaufen und das Nähere in dem Geschäftsgewölbe des Herrn Eigenthümers **Stefan Lintner** zu erfragen.

125 3—3

Egészségügyi-hatóságilag megvizsgáltván s az egészségre nézve teljesen ártalmatlan szernek találtatott!!

„PURITAS“

haj-iffító-tej.

A „Puritas“ nem hajfesték, hanem tejnemű folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bír, hogy öszhajakat megiffít, azaz lassankint még pedig legkésőbb tizennégy nap alatt ama szint visszaadja, melylyel eredetileg bírt!

A „Puritas“ nem tartalmaz festék anyagot. A haj tetszés szerint vízzel mosathatik, lehet fehérel átvont vankoson aludni, és a gözfürdőket használni, a festékek nyoma sem vehető észre, mert a

„Puritas“

nem fest, hanem iffítja, és pedig a leghosszabb és legdusabb női hajzatot és a férfi haját és szakállát. Egy üveg „Puritas“ ára 2 frt (postai szétküldésnél 20 krral több) s készpénzzel, vagy utánvétellel kapható **Franz Otto,** Bécs, Mariahilferstrasse 38. szám.

Óvás a hamítás és utánzástól.

A t. cz. vásárlók felkérnek czégünkre. — mely minden üveg alján és dugaszán világosan látható — szigoruan ügyelni, mivel „haj-iffító-tej“ czíme alatt utánzások is léteznek. 104 7—25